

ההתיישבות בספר יכולה להוות נטל על המאמץ הביטחוני בעיתות מילחמה או לסייע לו - הכל תלוי במיקום היישובים ובשטח

ישובי-ספר - כן או לא?

נוכחות ושלטיה קבועים, שהיו צבאיים-טוריים. יש לדעת כי אין גבול שנוח יותר להתגונן בו מפני מסתננים, פיראין וכיו"ב מאשר גבול ריק וחשוף לחלוטין, שאפשר למלאו גדרות, שדות-מוקשים ושאר מיתקנים ואמצעים כאלה, וגם להכריז על רצועה רחבה לאורכו כאסורה לגמרי בכניסה.

מבחינת הכבי"ש, כל יישובי-ספר — ובוודאי עירי ספר — הם כאביראש, שמתר ואפשר לחייבו ולהצדיקו רק אם, מסיבות שונות (לא-צבאיות), אין דרך אחרת להבטיח את עצם נוכחותו בספר המדובר. בעיות הכבי"ש הראשיות הן שתיים: פיגועים עים באש ממווח רחוק או מעבר לגבול; וחבלות פיסיות, שמחייבות חדירה מוקדמת לתוך שטחיו. ככל שהיישוב גדול, צפוף ומפוזר תח יותר, הוא נוה וקד יותר לפגיעה באש מרחוק.

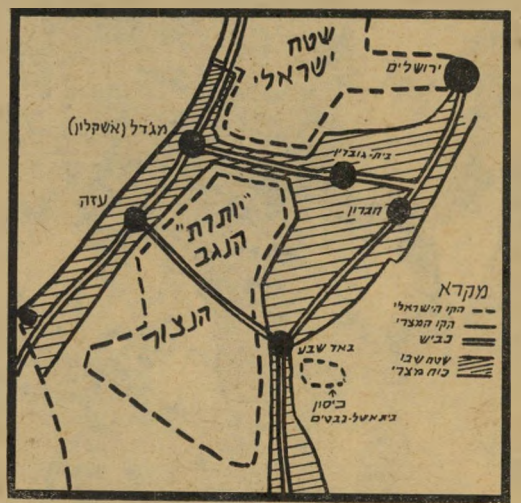
אבל נזכור כי גם בממדי ישראל הנוכחיים גורמים טוחי אמצעי-האש של המהבלים טישטוש ההבדל שבין "ספר" ל"ישוב עומק" — כפי שהוכיחה הפגזת הקטיושות זל צפת ונתניה. במצב של שיבה אל הקו הירוק יאבד ההבדל לגמרי, בכל הגזרות, כי לא יהיה ריכוז אוכלוסיה אחד בישראל ויהיה מחוץ ל"ספר" — כלומר, מחוץ לטווח אמצעי-האש שיעמדו לרשות כל קבוצת מהבלים: המרחק בקו-אוויר שבין צפת ומקורות הירי האחרון

מבחינת הביטחון השוטף, כל התיישבות-ספר אינה מוסיפה - אלא אודעת ומזיקה

עליה כדור-לבנון (15 ק"מ), הוא כמרחק שבין הקו הירוק לכל ערי מישור החוף, מרחובות ועד חדרה. לעניין בעיית הכבי"ש הראשית השנייה — פיגועים פסיים כשיטחנו — אין היישובים שונים, אבל ההבדל איננו בתוצאה, כמו במחירה החומרי: יישובים המצויים בהבלי-ארץ פתוחים, ובעיקר כאשר ניתן למקמם מרחק-מה מן הגבול ולהשאיר רווח למערכת, קלים יותר להגנת כבי"ש מאלה המצויים באיוזרים סגורים, או היישובים על הגבול ממש. אך כבר מזמן הוכח, שבהשקעה נאותה של אמצעים ובהפעלת שיטה מתאימה, ניתן להשיג

מאח בנימין עמידרור

כמו כל הכתבות החתומות בשם כותבן בשבועון זה, מכטאים גם מאמריו של בנימין עמידרור, הפרשן הצבאי של "העולם הזה", את דעותיו האישיות. יש להבהיר כי מאמר זה, המטפל כי סוגייה ביטחונית יסודית, אינו בא להתיי ערב כוויכוח המדיני על ההתנחלות יות מעבר לקו הירוק, כגון פיתחתי רפיה, ולהביע בו דיעה זכאן או לכאן. כבואו למפל בסוגי ההתיישבות בקשר לתועלת או לנזק שהם מביאים לביטחון, אין הוא בא להביע דיעה — למשל — לגבי השאלה אם אותה התיישבות, שבה הוא רואה תועלת לביטחון, צריכה להיות בצידו זה או בצידו האחר של הקו הירוק.

"יותרת הנגב" הדוגמה הקיצונית של יישובי-ספר כנטל צבאי, שאין בהם רווח, אבל ניוקם למאמץ-המילחמה גדול, היא זו של יישובי "יותרת הנגב" — שנותקו על-ידי כוח-הפלישה המצרי במלחמת-העצמאות מן השטח הישראלי שבמרכז הארץ. בתמונה למעלה: העיר ימית שהוקמה בפיתחה.

כמו בכל נושא אחר שהוא ביטחוני-צבאי באופיו, או בעל היבט ביטחוני-צבאי, כך גם נושא היישובים צריך להיות נדון — ומוכרע — בשני מישורים נפרדים בתכלית.

המישור הראשון, התחתון, הוא הצבאי המובהק. רק אחרי שמסתים בירור זה, צריך הנושא לעלות ולהגיע למישור השני, הגבוה יותר והקובע, שבו מוגדרות המסקנות הצבאיות כ"יתרונות", "מיגרעות" או "חסורי נות" פוליטיות (או כלכליות, או חברתיות), ור מצטרפות למכלול השיקולים שלפיהם נופלת ההכרעה הסופית.

כאן אנו עוסקים בשאלת היישובים במישור הראשון, הצבאי, בלבד — מתוך הנחה-מראש שהשיקול הצבאי איננו היחיד, ושהקביעה בעניין זה היא, בסופו של דבר, פוליטית, ובה ההיבט הצבאי הוא רק אחרי-מכמה.

דיונו זה נוגע רק, או בעיקר, ליישובי-ספר — ויש להקפיד ולהבחין בינם לבין יישובים אחרים, כמו אלה המוקמים בלב השומרון, שמטרתם המוצהרת הראשית היא "יצירת נוכחות", בלא התחשבות או חישוב צבאיים ישירים מיוחדים.

לצורכי ההיבט הביטחוני, יש לבחון את נושא היישובים בכמה תחכים נפרדים. הראשון הוא תחך ה"סיבה", לפיו נחלקים היישובים לכאלה שהוקמו בלא כל התייחסות להיבט הצבאי, והוא מתבטא בהקשר רק בבעיית

יש להבחין בין יישובי-ספר לבין היישובים בלב השומרון, שמטרתם פוליטית

הגנתם אחרי וכיוון שהוקמו, או בשימוש הביטחוני-הצבאי שניתן לעשות בהם; ולכאלה שהוקמו — כמו יישובי הפיתחה — בעיקר מכוונם של נימוקים ביטחוניים. את הקמת היישובים האחרונים ניתן להצדיק אך-ורק אם מוכחת חיוניותם הביטחונית-הצבאית. התחך השני בניתוח נושא היישובים הוא של "הי-ביטחון-השוטף" (בט"ש). כבר בתחילה ייאמר, כי מבחינת הבט"ש ה"מוחלטת", כל התיישבות שהיא — ובוודאי התיישבות-ספר — איננה מוסיפה, אלא גורעת, ומותר לחייבה וצריך להודקק לה רק כאשר אין ניתן לקיים